

Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
etunimi.sukunimi@pirha.fi
pirha.fi

Vastaus valtuustoaloitteeseen: Keskustan aluevaltuustoryhmän aloite ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkojen ja vaihtoehtoisten asumisratkaisujen kehittämiseksi Pirkanmaan hyvinvointialueella

Keskustan aluevaltuustoryhmä on jättänyt aluevaltuuston kokouksessa 15.9.2025 § 95 valtuustoaloitteen: Aloite ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkojen ja vaihtoehtoisten asumisratkaisujen kehittämiseksi Pirkanmaan hyvinvointialueella. Aloitteessa esitetään, että Pirkanmaan hyvinvointialue laatii kattavan suunnitelman ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkojen tilanteen parantamiseksi ja vaihtoehtoisten, monimuotoisten asumisratkaisujen kehittämiseksi. Aloitteessa esitetään useita toimenpiteitä huomioitavaksi osana suunnitelmaa.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Pirkanmaan hyvinvointialueen ikäihmisten palveluiden IKI2035-kehittämisohjelma on hyväksytty aluehallituksessa 20.11.2023 § 319. Ohjelman tavoitteena on turvata ikäihmisten palvelut toiminnallisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla. IKI2035-kehittämisohjelmassa painottuvat neuvonnan, ohjauksen ja ennaltaehkäisevien palvelujen vahvistaminen, kotona asumista tukevien palvelujen vahvistaminen, asumispalvelujen rakenteen keventäminen, integraation vahvistaminen yhdyspinnoissa ja vaikuttavat teknologiaratkaisut. Ohjelman toimeenpanolle on laadittu tarkempi toimeenpanosuunnitelma, jonka toteutumista seurataan ja raportoidaan puolivuositain aluehallitukselle ja aluevaltuustolle.

Pirkanmaan hyvinvointialueen talousarvio vuodelle 2026 hyväksyttiin aluevaltuustossa 8.12.2025 § 117. Talousarvion käsittelyn yhteydessä hyväksyttiin esitys, jonka mukaan IKI2035-ohjelmaan laaditaan muutoksia, jotta palveluiden tarpeen kasvuun pystytään vastaamaan. IKI2035-kehittämisohjelman muutostarpeita tarkastellaan parhaillaan tehtävässä päivityksessä vuoden 2026 aikana. Päivityksessä tullaan ottamaan huomioon väestöennusteen pohjalta ikäihmisten palveluiden kehittämistarpeet.

Valtuustoaloitteessa esitetään toimitilojen kartoitusta ja mahdollisuuksia tehostaa tilojen käyttöä, sekä suunnitelman laatimista uusien palveluasumisen yksiköiden rakentamiseksi ja nykyisten tilojen peruskorjaamiseksi. IKI2035-kehittämishojelman osatavoitteena on ikäihmisten palveluiden kiinteistötarpeiden arviointi ja kiinteistöjen käytön sovittaminen rakennemuutokseen. Toimitilapalveluiden ja ikäihmisten palveluiden yhteistyössä tekemän selvitystyön perusteella on laadittu ikäihmisten palvelujen palveluverkkosuunnitelmat, jotka on hyväksytty aluehallituksessa 25.3.2024 § 96. Palveluverkollisessa ikäihmisten asumisen kehittämisessä varaudutaan niiden asumispalveluiden tuottamiseen, jotka ovat hyvinvointialueiden järjestämisvastuussa olevia lakisääteisiä palveluita. Näitä ovat yhteisöllinen asuminen ja ympärivuorokautinen palveluasuminen. Palveluverkollisia tarpeita on nostettu osaksi Pirkanmaan hyvinvointialueen investointisuunnitelmia.

Valtuustoaloitteessa ehdotetaan yhdeksi toimenpiteeksi henkilöstön saatavuuden turvaamista mm. koulutuksen ja houkuttelevien työolosuhteiden avulla. Pirkanmaan hyvinvointialueen strategian (2026–2029) kärkenä 3 on hyvinvoivat työntekijät. Kärjen 3 tavoitteina ovat mm. työhyvinvoinnin, työyhteisötaitojen ja yhteishengen vahvistaminen sekä henkilöstötarpeiden ja toimintaympäristön muutosten ennakointi. Strategian kärkien osatavoitteiden tarkempia työsuunnitelmia laaditaan parhaillaan.

Valtuustoaloitteessa nostetaan esiin perheasumisen (perhehoito) pilotointi ja kehittäminen. Perhehoidon kehittäminen ja vahvistaminen on Pirkanmaan hyvinvointialueella osa strategian toimeenpanoa sekä IKI2035- ja VAPA2035-kehittämishojelmien tavoitteita. Lisäksi perhehoitoa kehitetään sosiaali- ja terveystministeriön rahoittamassa PIRKKO-hankkeessa (Pirkanmaan omaishoitajien terveyden, voimavarojen ja jaksamisen tukeminen), jossa kehitetään omaishoitajien toimintakykyä edistävää toimintaa, heille suunnattua viestintää sekä luodaan uusia toimintamalleja. Eri kehittämishojelmien tavoitteena on vahvistaa perhehoidon asemaa asiakkaan palveluvalikossa ja löytää parhaimmat tavat vastata asiakkaiden palvelutarpeisiin perhehoidon keinoin. Pirkanmaan hyvinvointialueen nykyisessä perhehoidon palveluvalikossa on jo useita eri perhehoidon muotoja: osavuorokautinen perhehoito asiakkaan omassa kodissa tai perhehoitajan luona, tilapäinen perhehoito asiakkaan omassa kodissa tai perhehoitajan luona, pitkäaikainen perhehoito ja päivystyksellinen perhehoito.

Valtuustoaloitteessa nostetaan esiin myös yhteisöllisyyden ja vapaaehtoistoiminnan tukeminen sekä ikääntyneiden itsenäistä asumista tukevan teknologian kartoittaminen. Ikäihmisille suunnatun ennaltaehkäisevän neuvonnan ja ohjauksen (Lähtöratoiminta) tavoitteena on tukea ikäihmisten asumista mahdollisimman pitkään omassa kodissa. Tuen keinoja ovat esimerkiksi tiedon välittäminen ja yhteinen arjen suunnittelu siten, että varaudutaan jo ennakoon mahdolliseen toimintakyvyn laskuun esim. asumalla esteettömässä kodissa ja opettelemalla käyttämään hyödyksi kotitalousvähennystä ja arvonnalisäverottomia yksityisiä palveluja. Lisäksi palveluohjauksen keinoin tuetaan ikääntyneitä huolehtimaan omasta hyvinvoinnista ja terveydestä esimerkiksi hyvinvointia tukevilla valinnoilla jo ennen toimintakyvyn laskua. Kuntien ja järjestöjen kanssa tehdään vahvaa yhteistyötä ikäihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Ikääntyneiden esteettömään asumiseen liittyviä tarpeita tuodaan esille yhteistyötapaamisissa kuntien kanssa. Ikääntyneiden toimintakykyä tuetaan, yksinäisyyttä ehkäistään ja oikea-aikaisia matalan kynnyksen palveluja vahvistetaan muun muassa Pirkanmaan hyvinvointialueen myöntämällä järjestöavustuksilla.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että älyteknologian ja digitaalisten ratkaisujen hyödyntämismahdollisuuksia ikääntyneiden itsenäisen asumisen tukemiseksi kartoitettaisiin. Lähtöreilla on esillä yritys yhteistyössä erilaisia teknologisia ratkaisuja, jotka osaltaan tukevat arjessa pärjäämistä. Kotona asumista tukevissa palveluissa asiakkailta on käytössä etähoivalaitteita ja lääkeautomaatteja. Kuntouttavaan päivätoimintaan on muodostunut ryhmiä, jotka toimivat kokonaan etäryhminä. Myös omaishoitajat kokoontuvat vertaistuen ryhmiin etäteknologiaa hyödyntäen. IKI2035-kehittämishjelmassa on yhtenä keskeisenä kehittämisalueena vaikuttavat teknologiaratkaisut, ja kehittämisalueen toimenpiteitä tullaan tarkastelemaan osana kehittämisohjelman päivitystä.

Valtuustoaloitteessa nostetaan esiin, että asukkaat ja omaiset samoin kuin vanhus- ja vammaisneuvosto tulisi osallistaa palveluasumisen kehittämiseen. Ikäihmisten kotihoidossa ja asumisen palveluissa panostetaan asiakkaiden osallisuuteen. Keinoja asiakkaiden osallisuuden lisäämiseen ovat mm. asiakkaiden osallistuminen palvelutarpeen arviointiinsa, asumispalveluiden kodeissa pidettävät säännölliset asukaskokoukset, asiakaspalautteiden säännöllinen kerääminen ja niiden huomiointi palveluita kehitettäessä sekä työskentely voimavaralähtöisesti asiakkaan omia toiveita ja tavoitteita huomioiden. Pirkanmaan

hyvinvointialueen vanhusneuvostoa osallistetaan ikäihmisten palveluiden kehittämiseen. Vanhusneuvoston kanssa on pidetty esimerkiksi 5.5.2026 yhteinen työpaja IKI2035-kehittämishojelman päivityksestä. Työpajan antia hyödynnetään IKI2035-kehittämishojelman osatavoitteiden asettelussa ja toimenpidesuunnitelman laadinnassa.

Toimielinkäsittely

Ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden valiokunta käsitteli valtuustoaloitteen vastausluonnosta kokouksessaan 2.6.2026 § 33. Valiokunnan antamien kommenttien perusteella valtuustoaloitevastusta on täydennetty johtopäätösten osalta avaamalla IKI2035-kehittämishojelman päivitykseen valmistelussa olevaa sisältöä.

Johtopäätökset

Keskustan aluevaltuustoryhmän tekemässä valtuustoaloitteessa on nostettu laajasti esiin ikääntyneiden palveluiden kehittämisessä huomioitavia teemoja. Sekä valtuustoaloitteessa että ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden valiokunnan käsittelyssään esiin nostamia teemoja tarkastellaan osana IKI2035-kehittämishojelman päivitystä. Kehittämishojelmaan tullaan laatimaan erilaisia skenaarioita ikääntyneiden palveluiden, mukaan lukien yhteisöllisen asuminen, kehittämisestä suhteessa väestöennusteeseen nojautuviin palvelutarpeisiin ja hyvinvointialueen resursseihin. IKI2035-kehittämishojelma on koko Pirkanmaan väestötason suunnitelma, joka ei sisällä kuntakohtaisia osioita, joita olisi tarpeen päivittää.

Huomioitavaa on, että IKI2035-kehittämishojelma ei ole palveluverkkosuunnitelma. Kehittämishojelman tavoitteena on turvata ikäihmisten palvelut toiminnallisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla hyvinvointialueella. Voimassa olevaan ikäihmisten palveluiden palveluverkkosuunnitelmaan tehtiin pohjalaskentaa kuntakohtaisiin tietoihin perustuen, ja mahdollisissa päivityksissä niitäkin laskelmia tarkistetaan aina. Hyvinvointialueen palveluverkollinen suunnittelu tehdään kuitenkin hyvinvointialueen tasoisesti alueellisesti.

Tampereella 9.6.2026

Mari Ollinpoika
toimialuejohtaja
ikäihmisten palvelut